

Raadsvergadering d.d. : 11 december 2025

Afdeling : Maatschappij en Ruimte

Portefeuillehouder : Wethouder M. Van Dalen

Onderwerp : Kempisch Meerjarenbeleidskader Jeugd
2026-2029

Betreffend onderdeel : Taakveld 6 "Sociaal domein"
programmabegroting

Samenvatting

We bespreken met elkaar het nieuwe meerjaren beleidskader jeugd. In dit plan staat de koers voor de komende vier jaar beschreven. We zetten in op het beschikbaar houden van goede en betaalbare jeugdhulp. Dit doen we door:

- het voorkomen van jeugdhulp door nog meer preventief te werken dichtbij en samen met het gezin en de omgeving;
- onderzoeken welke hulpvragen er zijn en de belangrijkste eerst aan te pakken
- daar waar mogelijk ondersteuning aan te bieden voor een groep mensen met dezelfde vraag.

Dit plan is een Kempisch plan dat ook in de gemeenten Bladel, Eersel en Reusel De Mierden voor besluitvorming wordt voorgelegd. Het is opgesteld op basis van inbreng van o.a. jongeren en hun ouders maar ook van jeugdhulpmedewerkers, scholen, kinderopvang, het jongerenwerk, de ggd, medewerkers wmo, gezondheid, werk, schuldhulp en gemeenteraadsleden.

Inleiding

De vier Kempengemeenten (Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-de Mierden) en de Samenwerking Kempengemeenten (afdeling Maatschappelijke Dienstverlening) werken intensief samen op het gebied van jeugdhulp. De uitvoering van de Jeugdwet wordt gecentraliseerd binnen één uitvoeringsorganisatie (CJG+ de Kempen) uitgevoerd. De gezamenlijke koers en ambities zijn vastgelegd in het Kempisch Meerjarenbeleidskader Jeugd (verder: MJBK). In 2024 heeft de gemeenteraad ingestemd met een verlenging van het huidige kader tot en met 31 december 2025.

In het afgelopen jaar is samen met jeugdigen, ouders, (jeugdhulp) professionals en maatschappelijke partners gewerkt aan een nieuw beleidskader voor de periode 2026–2029. Dit kader geeft richting voor het gemeentelijk jeugdbeleid in de komende jaren en verbindt de thema's preventie, ondersteuning, jeugdhulp en veiligheid. De afgelopen beleidsperiode is sterk beïnvloed door maatschappelijke ontwikkelingen die hun weerslag hadden op jeugdigen, gezinnen én de uitvoering van beleid. Denk aan de coronapandemie, de oorlog in Oekraïne, stijgende energieprijzen en inflatie. Tegelijkertijd is binnen de Kempen gewerkt aan het versterken van het preventieve aanbod. Hoewel deze inspanningen waardevol zijn, blijft de landelijke en lokale opgave groot. Dit vraagt om duidelijke keuzes en afbakening: passende jeugdhulp moet beschikbaar blijven voor de jeugdigen die het echt nodig hebben. De samenwerking binnen de regio Samen voor Jeugd is hierin ook van groot belang.

Advies

1. Het 'Kempisch Meerjarenbeleidskader Jeugd 2026-2029' vast te stellen als richtinggevend kader voor de gezamenlijke koers met de vier Kempengemeenten, gericht op een noodzakelijke transformatie van het jeugdbeleid en versterking van de samenwerking op het gebied van preventie;
2. Voor de jaren 2026 tot en met 2029 jaarlijks een bedrag van € 39.000 beschikbaar te stellen en dit middels een begrotingswijziging te verwerken in de begroting.

3. Het beleidskader 'Verlenging Meerjarenbeleidskader Jeugdhulp in de Kempen 2020-2024' in te trekken.

Beoogd effect

Met het vaststellen van het 'Kempisch Meerjarenbeleidskader Jeugd 2026-2029':

- Leggen we de koers vast voor het jeugdbeleid de komende vier jaar en scherpen we onze visie op jeugdhulp en gezamenlijke, Kempische inzet op preventie aan;
- Sturen we nadrukkelijk op meer preventie, het normaliseren van opvoedvragen en het versterken van de lokale en domeinoverstijgende samenwerking;
- Creëren we een kader voor uitvoering, monitoring op basis van data en heldere indicatoren.

Argumenten

1.1 Het MJBK dat voor ligt sluit aan op landelijke hervormingen en onderstreept de noodzaak tot transformatie gezien het stijgende aantal jeugdigen met jeugdhulpvraag.

De herijking van het jeugdbeleid vindt plaats in een dynamisch speelveld, waarin landelijke ontwikkelingen en maatschappelijke vraagstukken samenkomen. De Hervormingsagenda Jeugd 2023–2028 vormt een belangrijk kader. Deze agenda richt zich onder andere op het versterken van preventie, het verminderen van onnodige specialistische inzet (denormaliseren), het vergroten van de eigen kracht van jeugdigen en gezinnen en een domeinoverstijgende aanpak. Ook het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming (2023–2026), dat zich richt op een transformatie in de Jeugdbeschermingsketen, onderstreept het belang van een integrale, gezinsgerichte benadering,

1.2 Met een versterking van de Kempische samenwerking op preventief jeugdbeleid vergroten we de samenhang met het jeugdhulpbeleid.

Met het nieuwe beleidskader kiezen de Kempengemeenten voor een inhoudelijke koerswijziging. Niet alleen versterken we de jeugdhulp, maar we verdiepen ook de samenwerking als het gaat om preventief jeugdbeleid. Preventie betekent méér dan het voorkomen van problemen; het gaat ook om het versterken van de veerkracht en ontwikkelkansen van alle jeugdigen en hun ouders. Omdat jeugdigen zich niet aan gemeentegrenzen houden en veel opgaven Kempisch van aard zijn, is het essentieel om samen te werken aan gezamenlijke doelstellingen, met ruimte voor lokale invulling. Daarnaast neemt de druk op jeugd en gezinnen toe. Problemen als mentale overbelasting, sociale ongelijkheid en complexe gezinssituaties komen steeds vaker voor en vragen om een krachtig, preventief en samenhangend jeugdbeleid.

1.3 Het inzetten op integrale samenwerking in stevige lokale teams draagt bij aan een effectieve en duurzame inzet van ondersteuning.

Het beleidskader stuurt actief op het versterken van integrale samenwerking tussen domeinen zoals onderwijs, veiligheid, zorg, participatie en jeugd. Een brede analyse van de hulpvraag draagt bij aan het definiëren van het hoofdprobleem waarop gerichte ondersteuning kan worden ingezet. Daarnaast bevordert integraal kijken naar een kind en het systeem waarin het zich bevindt het maken van een afgestemd plan waarin gezamenlijk aan doelen wordt gewerkt. Dit verhoogt het effect van de geboden ondersteuning en verlaagt de kans op terugval op langere termijn. Het MJBK staat voor investering in de doorontwikkeling van 'Stevige Lokale Teams': nabij, laagdrempelig, generalistisch en verbonden met het lokale netwerk. Hiermee verbeteren we toegang, signalering en afstemming. De doorontwikkeling van Stevige Lokale teams vindt plaats in nauwe afstemming met het Bergeijkse project Verbetering van de Toegang Sociaal Domein.

1.4 De beweging die we willen maken met het MJBK Jeugd 2026-2029 is niet alleen maatschappelijk wenselijk, maar ook financieel noodzakelijk.

Hoewel we in de Kempen nog steeds achterblijven bij de landelijke trend zien we vanaf 2024 een forse kostenstijging van de kosten voor jeugdhulp. We zien een toenemende vraag naar jeugdhulp en meer complexere vragen. Door te investeren in preventie, versterking van het voorliggend veld en door in te zetten op collectief aanbod verwachten we op de lange termijn meer grip te krijgen op de kosten voor jeugdhulp.

1.5 Het MJBK wordt breed gedragen door samenwerkingspartners en door de Adviesraad Sociaal Domein Bergeijk.

Het MJBK is tot stand gekomen via een uitgebreid participatieproces met jongeren, ouders, jeugd- en gezinswerkers van CJG+ De Kempen, jeugdhulp aanbieders, samenwerkingspartners (zoals , GGD, onderwijs, kinderopvang, welzijnsorganisatie), beleidsmedewerkers van aanpalende beleidsterreinen zoals Wmo en participatie én met betrokkenheid van commissie- en raadsleden. Daarnaast is het MJBK zoals de jeugdwet voorschrijft (schriftelijk) ter overeenstemming voorgelegd (OOGO) aan de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs voor het basisonderwijs en voortgezet onderwijs. Zij hebben een positieve reactie gegeven. Ook de Adviesraad Sociaal Domein heeft advies uitgebracht (bijlage 3). Deze co-creatie vergroot het draagvlak en de uitvoerbaarheid van het beleid.

1.6 Samenwerking tussen de vier Kempengemeenten is een grote kracht.

De kracht van dit MJBK zit mede in de gezamenlijke koers van de vier Kempengemeenten. Dit biedt schaalvoordelen, consistentie en een gezamenlijke stem richting samenwerkingspartners regio.

1.7 Het versterken van de governance en inzet op monitoring draagt bij aan (bestuurlijke) sturing en grip.

Het MJBK biedt duidelijke doelen, uitgangspunten en bijbehorende indicatoren voor het monitoren van voortgang en effecten. Door gebruik te maken van meetbare indicatoren, jaarlijkse uitvoeringsplannen, een overlegstructuur met strategische partners en regelmatige rapportages ontstaat betere bestuurlijke sturing én transparantie richting de raad en partners.

1.8 De Jeugdwet verplicht gemeenten om eens per vier jaar een beleidsplan op te stellen waarin de visie, aanpak en samenwerking op het gebied van jeugdhulp wordt vastgesteld.

Het huidige MJBK loopt eind 2025 af (inclusief de twee verlengingsjaren). Een nieuw beleidskader is daarmee per 1 januari 2026 noodzakelijk. Het nieuwe MJBK voldoet aan de wettelijke vereisten: het bevat een integrale visie op preventie, hulp en zorg, beschrijft de uitvoering van wettelijke taken (zoals jeugdhulp en jeugdreclassering), gaat in op samenwerking met ketenpartners, borging van kwaliteit én cliëntparticipatie.

1.9 Het MJBK wordt door de gemeenteraad vastgesteld en het uitvoeringsplan door het college van B&W.

Het MJBK kent een globale uitvoeringsagenda voor de looptijd van vier jaar. Per jaar wordt een uitvoeringsplan opgesteld. Gedurende de looptijd van het MJBK vindt er een tussenevaluatie en een eindevaluatie plaats. Deze evaluatie gaat middels een raadsinformatiebrief naar de diverse gemeenteraden toe.

2.1 Realisatie van transformatie vraagt om een ontwikkelbudget.

Om de beleidsambities daadwerkelijk te realiseren is een meerjarig ontwikkelbudget onmisbaar. Daarmee kunnen we werken aan de transformatieopgaven uit de hervormingsagenda Jeugd zoals bijvoorbeeld de doorontwikkeling van stevige lokale teams, versterking van het collectief preventief voorliggend aanbod en het bestendigen van de samenwerking met onderwijs. Daarnaast vragen maatschappelijke veranderingen om continu te blijven leren en ontwikkelen. De middelen worden gekoppeld aan de uitvoering van concrete projecten in het uitvoeringsplan.

Kanttekeningen

1.1 De koers zoals opgenomen in het MJBK kan worden gewijzigd door externe factoren en nieuwe landelijke kaders.

Hoewel het MJBK een lokaal beleidsinstrument is, staat de gemeente niet op zichzelf in het jeugdhulpdomein. Voor diverse aspecten (zoals financiering, regelgeving en kaders van de Hervormingsagenda Jeugd) is de gemeente afhankelijk van landelijke besluitvorming en kaders. De Jeugdwet is daarnaast een open-einde regeling: wanneer jeugdigen recht hebben op hulp, moeten gemeenten deze leveren, ongeacht het beschikbare budget. Daarnaast is in de Jeugdwet opgenomen dat onder andere medici en rechters, naast gemeenten ook rechtstreeks mogen verwijzen naar specialistische jeugdhulp. Dit beperkt de financiële sturingsmogelijkheden en kan leiden tot knelpunten wanneer de kosten sneller stijgen dan de beschikbare middelen.

1.2 Beperkte beleidsruimte door regionale samenwerking.

Veel jeugdhulpvoorzieningen zijn regionaal georganiseerd en gefinancierd zoals in onze regio waar het de regionale inkoop van specialistische jeugdhulp betreft (Samen voor Jeugd) en bovenregionaal (21vdJeugd). Deze verplichte samenwerking biedt veel voordelen voor gemeenten maar maakt de beleidsruimte op enkele onderdelen voor individuele gemeenten kleiner. Het beleid van onze gemeente moet bijvoorbeeld in lijn zijn met de afspraken die al zijn vastgelegd in het Meerjarenplan Samen voor Jeugd. Aangezien we ook daar onze input leveren en zicht houden op regionale afspraken, vormt dat geen probleem.

1.3 Complexiteit in uitvoering vraagt om stevige organisatie.

De transformatieopgaven vragen om goede samenwerking tussen domeinen als onderwijs, gezondheid, veiligheid en zorg. Dit vraagt tijd en ruimte voor innovaties. Ook preventieve interventies vragen tijd, scholing, cultuurverandering en organisatorische ondersteuning. Goede implementatie en borging binnen de gemeentelijke organisatie zijn cruciaal om de ambities waar te maken.

1.4 Het blijft een uitdaging om beleidsresultaten op korte termijn eenduidig zichtbaar te maken.

Preventieve maatregelen hebben vaak tijd nodig om effect te laten zien. Resultaten, zoals minder hulpvragen, worden pas op langere termijn zichtbaar.

1.5 Als één van de gemeenten niet instemt met het MJBK of met het bijbehorende ontwikkelbudget, kunnen projecten vertragen, komt de uniforme uitvoering onder druk te staan en moeten mogelijk heroverwegingen plaatsvinden.

2.1 Het ontwikkelbudget biedt financiële ruimte om te werken aan de transformatieopgaven uit de hervormingsagenda Jeugd.

Het ontwikkelbudget stelt ons in staat om de transformatieopgaven actief vorm te geven en te versnellen. Dit budget is echter primair bedoeld voor incidentele inzet en het doen van projecten. Wanneer uit deze doorontwikkeling structurele hervormingswensen voortvloeien, zal hiervoor via de reguliere P&C cyclus een voorstel worden gedaan. Deze structurele veranderingen zijn ontworpen om op de lange termijn kostenbesparingen te realiseren, waardoor de investering in het ontwikkelbudget niet alleen verantwoord is, maar ook leidt tot een betere beheersing van de kosten binnen het sociaal domein.

2.2 Financiële druk en keuzes binnen de gemeentebegroting.

De kosten voor specialistische jeugdhulp nemen structureel toe. Deze trend heeft directe gevolgen voor de gemeentebegroting. De financiële context rondom jeugdhulp staat al geruime tijd onder druk. Tegelijkertijd is er sprake van een hernieuwde koers, waarin zowel extra middelen beschikbaar komen als structurele besparingsopgaven worden verwacht op de langere termijn. Voor de gemeenten betekent dit zowel, tijdelijke financiële ruimte voor versterking van de lokale jeugdzorg (2025 – 2027) alsmede de verplichting tot transformatie van het zorgaanbod.

Financiën

Het benodigde ontwikkelbudget voor het uitvoeren van de projecten bedraagt € 150.000 per jaar en wordt naar rato inwoners per gemeente verdeeld.

Gemeente	Inwonertal 1-1-2025	Percentage 4 gemeenten	Bijdrage per jaar periode 2026-2029
Bergeijk	19.263	25,92%	€ 38.880,-
Bladel	21.013	28,27%	€ 42.405,-
Eersel	20.389	27,44%	€ 41.160,-
Reusel-De Mierden	13.653	18,37%	€ 27.555,-
Totaal	74.318	100,00%	€ 150.000

N.B.: Voor de gehele looptijd van het uitvoeringsprogramma wordt het percentage uit de kolom 'Percentage inwonertal' gehanteerd.

Dit voorstel leidt tot een begrotingswijziging. Voor Bergeijk betekent dit dat een bedrag van €39.000 meerjarig structureel wordt verwerkt.

Voorgesteld wordt om voorliggend plan direct te verwerken in de begroting middels een begrotingswijziging. Er wordt gewerkt volgens het principe van penvoerderschap waarbij één gemeente de facturen betaalt en de overige gemeenten per kwartaal een factuur ontvangen over de gemaakte kosten. De gemeente Eersel zal het penvoerderschap op zich nemen.

Maatschappelijk verantwoord inkopen

Er is geen sprake van een inkoop/aanbesteding naar aanleiding van dit voorstel.

Communicatie

Na vaststelling van het MJBK Jeugd de Kempen 2026-2029 door de gemeenteraad wordt deze gepubliceerd. Tevens worden alle samenwerkingspartners geïnformeerd.

Uitvoering

De doelstellingen in dit MJBK worden in samenwerking met onze partners omgezet in een jaarlijks uitvoeringsplan, welke begin volgend jaar ter besluitvorming wordt voorgelegd aan het college. Het uitvoeringsplan is een dynamisch document. Deze kent een globale vier-jaren planning (welke is toegevoegd aan het MJBK) met een gedetailleerde uitwerking voor het betreffende jaar. Zo bouwen we ruimte in voor de praktijk van veranderde wet- en regelgeving, ontwikkelingen waar plots op ingespeeld dient te worden, voortgang en signalen van partners of derden.

Gedurende de looptijd van het MJBK vindt er een tussenevaluatie en een eindevaluatie plaats. Deze evaluatie gaat middels een raadsinformatiebrief naar de diverse gemeenteraden toe.

Bijlagen

1. Het Kempisch Meerjarenbeleidskader Jeugd 2026-2029
2. Bijlagenbundel bij het Kempisch Meerjarenbeleidskader Jeugd 2026-2029
3. Advies Adviesraad Sociaal domein Bergeijk Kempisch Meerjarenbeleidskader Jeugd 2026-2029
4. Bijlage Advies Adviesraad Sociaal Domein
5. Reactie op het advies van de Adviesraad

Burgemeester en wethouders van Bergeijk,

A.J.M. Ewalds
Gemeentesecretaris

W.J.G. Delissen – van Tongerlo
Burgemeester (wnd.)